



Roll No.....

Signature of Invigilator

Paper Code

BV-401

पतंजलि विश्वविद्यालय

University of Patanjali

Examination June-2022

बी. ए. व्याकरण, चतुर्थसत्रम्

व्याकरणम्, प्रथमपत्रम्

संस्कृतव्याकरणम् (7)

समय: - होरात्रयम्

पूर्णाङ्कः ७०

निर्देशः अस्य प्रश्नपत्रस्य सप्तत्यङ्काः निर्धारिताः सन्ति, अङ्कनिर्देशः प्रतिखण्डं द्रष्टव्यः, सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।

(खण्ड -क)

(काशिकातः)

१. पृष्ठेषु पञ्चसु सूत्रेषु त्रयाणां काशिकारीत्या व्याख्यानम्। (5 x3 =15)
1. शेषे। 2. क्रीतात् करणपूर्वात्। 3. यङ्श्चाप्।
4. अजाद्यतष्टाप्। 5. डाबुभाभ्यामन्यतरस्याम्।

२. पृष्ठेषु सप्तसु सूत्रेषु पञ्चानां पदकृत्यम्। (3 x5 =15)
1. अणिओरनार्षयोर्गुरुपोत्तमयोः ष्यङ् गोत्रे ॥ 2. वर्णादनुदात्तात्तोपधात्तो नः।
3. स्वाङ्गच्चोपसर्जनादसंयोगोपधात्। 4. जातेरस्त्रीविषयादयोपधात्।
5. अवृद्धाभ्यो नदीमानुषीभ्यस्तन्नामिकाभ्यः।
6. तस्य व्याख्यान इति च व्याख्यातव्यनाम्नः।
7. जनपदिनां जनपदवत्सर्वं जनपदेन समानशब्दानां बहुवचने।

३. पृष्ठेषु सप्तसु वार्तिकेषु पञ्चानां व्याख्यानम्। (3 x5 =15)
1. अञ्चतेश्चोपसर्ख्यानम्। 2. हायनो वयसि स्मृतः।
3. सूर्यात् देवतायां च वक्तव्यम्। 4. उपाध्यायमातुलाभ्यां वा।
5. अन्तोदात्ताज्जातप्रतिषेधः।
6. योपधप्रतिषेधे ह्यगवयमकयमत्स्यमनुष्याणामप्रतिषेधः।
7. वाङ्मतिपितृमतां छान्दस्युपसर्ख्यानम्।

४. प्रदत्तासु तिसृषु कारिकासु द्वयोर्व्याख्यानम्। (5 x2 =10)

1. सिद्धे यस्येति लोपेन किमर्थं ययतौ डितौ।
ग्रहणं माऽतदर्थं भृद् वामदेण्यस्य नञ्स्वरे॥
2. कणात्तु शकलः पूर्वः कतादुत्तर इष्यते।
पूर्वोत्तरौ तदन्तादी ष्फाणौ तत्र प्रयोजनम्॥
3. तस्येदमित्यपत्येऽपि बाधनार्थं कृतं भवेत्।
उत्सर्गः शेष एवासौ वृद्धान्यस्य प्रयोजनम्।

५. प्रदत्तेषु पञ्चसु शब्देषु/शङ्कासु त्रयाणां सिद्धिः/समाधानम्। (5 x3 =15)

1. इयाप्-ग्रहणं किमर्थं? न प्रातिपदिक ग्रहणे लिङ्गविशिष्टस्य ग्रहणं भवेत्?
2. ऋद्धेभ्यः इति डिति सिद्धे 'वनो र च' इति सूत्रं किमर्थम्?
3. 'अत इज' इत्येतस्मिन् सूत्रे सति कथं प्रदीयतां दाशरथाय मैथिली।
4. नक्षत्रेण युक्तः काल इत्यत्र कथं पुनर्नक्षत्रेण पुष्यादिना कालो युज्यते।
5. अथ पौर्णमासीति कोऽयं शब्दः।

-----X-----